

עין משפט
גזירה

קב:

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

מסורת הש"ס

ובא מעשה דאמינא ר' יוסי ב' חמה דלשמואל משמע דמספקא ליה לר' יוסי אי תפיס לשון ראשון או אחרון ונתמורה (דף קה: ושם) גבי תמורת עולה ושלמים א"ר יוסי דכרבי קיימים והיינו תפוס לשון שניה ובזמיר פ"ב (דף קט. ע. ושם) ובזמיר (דף ל. ושם) ובספחים (דף נג. ושם) ובמנחות (דף קג: ושם) אית ליה לרבי יוסי דנגמיר דכרבי אדם נתפס וי"ל דהכא מספקא ליה שאי אפשר לומר (ו) דעת של שניהם שהרי סותרים זה את זה אבל בתמורה שאינם סותרים זה את זה א"ר יוסי תפוס לשון שניהם והיא דמזיר דמפרש דכרבי הריני מזיר מן הגרוגרות והרי עלי מנחה מן השעורים קלמנר דנגמיר דכרבי אדם נתפס: הוה אמינא פרושי קא טפרש. פי' בכוונתו אסתירא מאה מעי מאה מעי לא משום תפוס לשון אחרון אללא משום דמפרש (ו) לשון אסתירא תשוב דשוא מאה מעי וקשה דתנין בפרק גט פשוט (כ"ב דף קסה:) וזוים מאה דלוינון סילעין תלמי אן לו אללא מאה אלמלא כי פרושי מפרש אלונין תת פמות שנלשונות למימר דלוינון סילעין תלמי גרועין דליכא למימר התם לא מפרש אע"ג דאלר אינון כיון שרמוקין כל כן זה מזה מאה מתלמי (ס) אללא מהדר קא הדר ביה דא"ר יהוה הלך הכל אחר התחמון כדמתן התם כח למעלה מנה ולמטה מאהם הכל הלך אחר התחמון ונראה לר"י לפרש דלוי מהתם מההיא דאסתירא היה אמינא הכל פרושי קמפרש והוי כולו לשוכר דהיי קאלר ד"נ דירגים לשנה אף שמשלם לי דינר ככל חדש לא אמתין עד סוף שנה כיון שכירות שאינה משתלמת אללא לבסוף וכי הוי גונג אמר פרק בית כור ושם דף קה. ושם גבי חלוקין עליו חבירו על זן נגס ואי היה אחר הכל כולו למשכיר גרירא ה"ה ביהאל דאסתירא פרושי קמפרש וניול תת פמות שנלשונות כי ההיא דגני גט פשוט אף ע"ג דלא אמר דלוינון מאה מעי דקאלמנר התם אי נמי הוי אמינא הוי דכולו למשכיר לא משום תפוס לשון אחרון אללא

הגרות הב"ה

(א) ר"י דיה שוכר וכו' שכו השנה: (ב) ר"ה נתן ומת הריני נתן השנה דשכירות אינה ימי ויאל יום אחרון: (ג) ר"ה דיה ואל וכו' שאי אפשר לומר דעתו על עסקו: (ד) ר"ה היה אמתל וכו' משום דמפרש לישנא אסתירא: (ה) בא"ר מאה מתלמין סילעין אללא:

הגרות הג"א

[א] נמי נתן מת כו' ר"י גיבה הרי"ף ורמ"ס דמתא כל ז' יום חוקת שלא נתן עד שיגאל ראיה שנתן לאחר ז' יום חוקת שנתן עד כו' וקמי אשירות סתם שהיה על י' וכו' דמכיר ושע' ור"ה הל"ף הניחא ודבעת תפי' וי"ש פ"ק דכ"ד ע"ג ועומ"ס רבינו בחיי"ט סי' ע"ח פ"ק כ"ז: [ב] ר"ה דיה דיה חוקת. א' יבול ר"ה אלל ר"ה"ס נמי כ"ז ח"כ דנתן ומת או הוי קרית לוי שכו' אלו יבול להוליא אף בכה"ד:

ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור: **בב' מעשה** לסתור חסורי מחסרה והכי קתני ואם אמר לו בשנים עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש יחלוקו ומעשה נמי עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש ובא מעשה לפני רבן שמעון ב"ג ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור אמר רב אי הואי התם הוה יהיבנא ליה כוליה למשכיר מאי קא משמע לן תפוס לשון אחרון הא אמר רב חדא וימנא דאמר רב הונא אמרי כי רב אסתירא מאה מעי מאה מעי הוה אמינא פרושי קא מפרש קמשמע לן ושמואל אמר בבא באמצע חדש עסקינן אבל בא בתחלת חדש כוליה למשכיר בא בסוף חדש כוליה לשוכר מי אמר שמואל לא אמרינן תפוס לשון אחרון והא ר"ב ושמואל דאמרי תרויהו א"כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בכסאה אחרונה כור בשלשים סאה בטלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה ההם טעמא מאי משום דתפיס הכא נמי קא תפיס ו"ז רב נחמן אמר יקרקע בחוקת בעליה קיימת מאי קמ"ל תפוס לשון אחרון היינו דרב יע"ג דאפיך מיפך בעו מיניה מרבי ינאי ישוכר אמר רביה אימת היא בתוך זמנו תנינא אי לארור זמנו תנינא דתנין ואי יימת האב בתוך שלשים יום בחוקת שלא נפרדה עד שיביא רביה שנפרדה ולאחר שלשים יום בחוקת שנפרדה עד שיאמרו ולא שלא נפרדה אי צריכא ביזמא דמשלם וזמניה מי עבד איניש דפרע ביוזמא דמשלם וזמניה או לא אמר לרו' ויחנן תניתנה שכיר

בב' מעשה לספיר. רישא תנא או כוליה לשוכר או כוליה למשכיר ומימי מעשה דילקוק: **ואם** אמר לו וכו'. דליכא תרמי לשיני לשנה ולמדישא: יתקוקו. דלא ידעינן אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון: אסתירא מאה מעי מאה מעי. אם אחד אומר לחבירו בכמה חפץ זה אמר לו אסתירא

מאה מעי ונתנא מאה מעי חייב לו: **ואם אמר מאה מעי אסתירא.** חייב לו אסתירא. תפוס לשון אחרון: אי **מהסא.** היה אמינא טעמא ללו משום דלית ליה תפוס לשון אחרון אללא דהאי כוליה לשון חד אללא פרושי קמפרש סלע גדול שהוא שזה מאה פרוטות וכו' אמר מאה מעי אסתירא הכי ח"ל מאה פרוטות רעות שאינן שוות אללא סלע אסתירא סלע מדריה והוא חזי דינר שהוא שמני שבסלע זורי כדאמרין בהחובל (כ"ב דף י.) בהחוקע וחזי דינר ז"ל פרוטות שהפרטות אחד משמנה באיסור וחזי דינר שלס מעה כסף שהן ששה פונדיונין ופונדיון שני איסורין הכי י"ב איסורין לחזי דינר תן לכל איסור מ' פרוטות הכי י"ב וכי אמר ליה אסתירא מאה מעי שהו אית יתר ארבע פרוטות קאלמר ליה דסגס מעות פרוטות נינהו אי לא פירש מעות כסף. ואי אפשר לומר דמאה מעות כסף קאלמר שאין לך סלע מה שאפי' סלע זורי אינו אללא דינר מעות: **ושמואל אמר.** מתני' רמתי יתקוקו: **בבא לב' דלמ"ע החדש.** ואמר לו לא מבטיח אתן לו שכר חדש זה וכי ממפקא לן אחיה לשון נחמין העמד ממון על חוקת ומה שדד לה כבר לא מספקין מנייה (ו)דלמ"ע לשון אחרון אית לן למיתפס ומה שלא עבד מן החדש או יאל או יתן לו שכרו העמד קרקע על חוקת בחוקת בעליה: **כולו למשכיר.** העמד קרקע בחוקת בעליה: **בסוף החדש כולו לשוכר.** העמד ממון על חוקת: **יכול לחזור בו אפילו בכסאה אחרונה.** ואע"פ שמשך אינה משיכה דכוליה לא חד מקח הוא ועד דמשך כוליה לא קני מידי: **ראשון קנה.** כיון דל"ל סאה נכלע כל סאה ושאה היה ליה חד מקח ומשיכת כל אחת קנאה: **הסם משום דפסית בוא.** ולעולם מספקא ליה לשמואל הלך מני תפיס אין בנזי כח להוציא מידו העמד דבר על חוקת: **ורב נחמן אמר קרקע בחוקת בעליה עומדת.** ואפילו נזח בסוף החדש כולו למשכיר שהספק לא עכשיו נולד אללא מתחילת החדש נולד והעמד קרקע על חוקת ונמצא שדל נכסו וצריך להעלות לו שכר: **אע"ג דאפיך מישך.** ואמר ליה מעיקרא מדינר זהב לחדש משניס עשר זהובים לשנה קאלמר רב נחמן כולו למשכיר דטעמא ללו משום דתפיס לשון אחרון הוא אללא ספוקי מספקא ליה וסיפקא שדי ליה אחמילת השון וקרקע בחוקת בעליה תעמידנו: **שוכר אומר נספי.** שכר (ב) שנה: **בסוף זמנו.** (ג) שכירות אינה משתלמת אללא לבסוף והוא כיוס אחרון של שנה: הכי גרסינן דסנין מס הכך **בסוף שלשים יום בחוקת שלא נפרדה עד שיביא רביה שנפרדה לאחר שלשים בחוקת שנפרדה עד שיאמרו לו שלא נפרדה.** וצבכרות תני לה גבי בכור דמכיר ביה (במכר יח) מנן חרש נפדה הלך מקמתא נתון שלשים יום לא פדאו אצוי הלואי שיפרע אדם חובו בזמנו וחיוב נוסף עליו נפרע נוסף: **ומה לאחר שלשים.** סתמיה שדו דפדאו האז בזמנו: **עד שיאמרו.** השכינס דיעו לנו שלא פדאו אינך שהוא צוה בשעת מותו. וגבי כהן לא שייך למיתני לשון יבוא רביה דכהן לאו בעל דינו הוא דאי בעי אמר ליה לדיך לא יהיבנא אללא לכהן אחר ולהכי תני עד שיאמרו לו. ומשיאמרו לו המלוה מוטלת עליו שיפדה הוא עצמו: **לא לריבא שבטנו לדין כיומא דמשלם ומניה.** והוא אומר לו נתחייב בנקר: שכיר

מוסף רש"י

ששכר מרחץ מחבירו כרי. דליל הכי מרחץ זה אפי' משכיר לך כ"ג וכו' (ג) ככרות גמט. ר' זלמן פלך ראשון גמט ר"ה.

כמה חפץ זה אמר לו אסתירא **ואם אמר מאה מעי אסתירא.** חייב לו אסתירא. תפוס לשון אחרון: אי מהסא. היה אמינא טעמא ללו משום דלית ליה תפוס לשון אחרון אללא דהאי כוליה לשון חד אללא פרושי קמפרש סלע גדול שהוא שזה מאה פרוטות וכו' אמר מאה מעי אסתירא הכי ח"ל מאה פרוטות רעות שאינן שוות אללא סלע אסתירא סלע מדריה והוא חזי דינר שהוא שמני שבסלע זורי כדאמרין בהחובל (כ"ב דף י.) בהחוקע וחזי דינר ז"ל פרוטות שהפרטות אחד משמנה באיסור וחזי דינר שלס מעה כסף שהן ששה פונדיונין ופונדיון שני איסורין הכי י"ב איסורין לחזי דינר תן לכל איסור מ' פרוטות הכי י"ב וכי אמר ליה אסתירא מאה מעי שהו אית יתר ארבע פרוטות קאלמר ליה דסגס מעות פרוטות נינהו אי לא פירש מעות כסף. ואי אפשר לומר דמאה מעות כסף קאלמר שאין לך סלע מה שאפי' סלע זורי אינו אללא דינר מעות: **ושמואל אמר.** מתני' רמתי יתקוקו: **בבא לב' דלמ"ע החדש.** ואמר לו לא מבטיח אתן לו שכר חדש זה וכי ממפקא לן אחיה לשון נחמין העמד ממון על חוקת ומה שדד לה כבר לא מספקין מנייה (ו)דלמ"ע לשון אחרון אית לן למיתפס ומה שלא עבד מן החדש או יאל או יתן לו שכרו העמד קרקע על חוקת בחוקת בעליה: **כולו למשכיר.** העמד קרקע בחוקת בעליה: **בסוף החדש כולו לשוכר.** העמד ממון על חוקת: **יכול לחזור בו אפילו בכסאה אחרונה.** ואע"פ שמשך אינה משיכה דכוליה לא חד מקח הוא ועד דמשך כוליה לא קני מידי: **ראשון קנה.** כיון דל"ל סאה נכלע כל סאה ושאה היה ליה חד מקח ומשיכת כל אחת קנאה: **הסם משום דפסית בוא.** ולעולם מספקא ליה לשמואל הלך מני תפיס אין בנזי כח להוציא מידו העמד דבר על חוקת: **ורב נחמן אמר קרקע בחוקת בעליה עומדת.** ואפילו נזח בסוף החדש כולו למשכיר שהספק לא עכשיו נולד אללא מתחילת החדש נולד והעמד קרקע על חוקת ונמצא שדל נכסו וצריך להעלות לו שכר: **אע"ג דאפיך מישך.** ואמר ליה מעיקרא מדינר זהב לחדש משניס עשר זהובים לשנה קאלמר רב נחמן כולו למשכיר דטעמא ללו משום דתפיס לשון אחרון הוא אללא ספוקי מספקא ליה וסיפקא שדי ליה אחמילת השון וקרקע בחוקת בעליה תעמידנו: **שוכר אומר נספי.** שכר (ב) שנה: **בסוף זמנו.** (ג) שכירות אינה משתלמת אללא לבסוף והוא כיוס אחרון של שנה: הכי גרסינן דסנין מס הכך **בסוף שלשים יום בחוקת שלא נפרדה עד שיביא רביה שנפרדה לאחר שלשים בחוקת שנפרדה עד שיאמרו לו שלא נפרדה.** וצבכרות תני לה גבי בכור דמכיר ביה (במכר יח) מנן חרש נפדה הלך מקמתא נתון שלשים יום לא פדאו אצוי הלואי שיפרע אדם חובו בזמנו וחיוב נוסף עליו נפרע נוסף: **ומה לאחר שלשים.** סתמיה שדו דפדאו האז בזמנו: **עד שיאמרו.** השכינס דיעו לנו שלא פדאו אינך שהוא צוה בשעת מותו. וגבי כהן לא שייך למיתני לשון יבוא רביה דכהן לאו בעל דינו הוא דאי בעי אמר ליה לדיך לא יהיבנא אללא לכהן אחר ולהכי תני עד שיאמרו לו. ומשיאמרו לו המלוה מוטלת עליו שיפדה הוא עצמו: **לא לריבא שבטנו לדין כיומא דמשלם ומניה.** והוא אומר לו נתחייב בנקר: שכיר

